

En un diàleg interior que, al meu entendre, no s'acabava mai, de vegades desafiava els poders malèfics del meu voltant, tal com altres vegades els afalagava de manera vil. Practicava alguns ritus estranys, però no pas mancats de sentit. Si, sortint de casa, prenia camins diferents, sempre hi tornava resseguint els meus passos; això ho feia per no descriure bo i caminant un cercle en què cases i arbres quedessin tancats. En aquest aspecte, el meu caminar s'assemblava a un fil que, un cop descabdellat, no hagués tornat a enrotllar pel mateix camí, i els objectes atrapats en el seu nus haurien quedat per sempre irremeiablement i estretament lligats a mi. Si, quan plovia, evitava tocar les pedres del curs dels reguejots, ho feia per no afegir res a l'acció de l'aigua i per no intervenir en l'exercici dels seus poders elementals. El foc ho purificava tot. Portava sempre una capsa de mistos a la butxaca. Quan estava molt trist, encenia un misto i passava les mans per la flama, primer l'una, després l'altra.

Hi havia en tot això una mena de malenconia d'existir i una mena de turment ordenat normalment en els límits de la meua vida de nen.

Amb el temps, les crisis van desaparèixer per si mateixes, però no sense deixar en mi, per sempre, un potent record. Arribat a l'adolescència, no vaig tenir més crisis, però aquell estat crepuscular que les precedia i la sensació de la profunda inutilitat del món, que les succeïa, van esdevenir d'alguna manera el meu estat natural. La inutilitat va omplir els buits del món com un líquid que s'hagués escampat en totes direccions, i el cel damunt meu, el cel eternament correcte, absurd i indefinit, va adquirir el color propi de la desesperació.

En aquesta inutilitat que m'envolta, i sota aquest cel eternament maleït, camino encara avui.

Em van portar a un metge per les meves crisis, i ell va pronunciar una paraula estranya: *paludisme*; em va estranyar molt que les meves angúnies tan íntimes i secretes poguessin tenir un nom i, a sobre, un nom tan rar. El metge em va prescriure quinina: un altre motiu d'estupefacció. M'era impossible de comprendre com es podrien curar els espais malalts, *ells*, amb la quinina que prenia jo. Però allò que més em va neguitejar va ser el metge mateix. Molt de temps després d'aquella consulta, ell continuava existint i agitant-se en la meva memòria amb uns gestos petits i automàtics, l'inacabable mecanisme dels quals jo no aconseguia aturar.

Era un home baixet, amb el cap en forma d'ou. L'extremitat punxeguda de l'ou es prolongava en una barbeta negra sempre en moviment. Els ulls petits i vellutats, els gestos curts i la boca prominent feien que s'assemblés a un ratolí. Aquesta impressió va ser tan forta des del primer moment, que, quan va començar a parlar, em va semblar ben normal sentir-lo arrossegar molt i fer més sonora cada *r*, com si estigués rosegant alguna cosa amagada mentre parlava.

La quinina que em va donar em va reforçar també la convicció que el metge tenia quelcom de ratolí. La comprovació d'aquesta convicció es va fer d'una manera tan estranya, i està lligada a uns fets tan importants de la meva infantesa, que crec que l'esdeveniment mereix ser explicat a part.

Prop de casa nostra hi havia una botiga de màquines de cosir on jo anava cada dia, i m'hi quedava hores senceres. El seu propietari era un jove, l'Eugen, que tot just havia acabat el servei militar i es guanyava la vida en aquesta botiga que ell mateix havia obert a la ciutat. Tenia una germana, la Clara, un any més jove que ell. Vivien plegats en un barri marginal i durant el dia es dedicaven a la botiga; no tenien coneixences ni parents.

La botiga era un senzill habitatge, llogat per primera vegada com a local comercial. Les parets encara conservaven les pintures de saló, amb garlandes de flors de lilà i marques rectangulars i descolorides allà on havien estat penjats els quadres. Enmig del sostre havia quedat un llum de bronze amb un casquet de majòlica de color vermell fosc, envoltat de fulles verdes d'acant de ceràmica en relleu. Era un objecte molt adornat, vetust i desuet, però imponent, una cosa que s'assemblava a un monument funerari o a un general veterà amb el seu vell uniforme durant una desfilada.

Les màquines de cosir s'arregleraven ben alineades en tres fileres deixant entre elles dos passadissos fins al fons. L'Eugen s'ocupava de ruixar el paviment cada matí amb una vella llauna de conserves amb el fons foradat. El rajolí que se n'escolava era molt prim, i l'Eugen el manejava amb destresa dibuixant al paviment espirals i vuits refinats. De vegades firmava i posava la data. La pintura de les parets reclamava, evidentment, unes delicadeses així.

Al fons, un paravent de taulons separava una mena de camerino de la resta de la peça; una cortina verda cobria l'entrada. Allà s'estaven sempre l'Eugen i la Clara, allà dinaven, per no tancar la botiga durant el dia. Ells l'anomenaven «camerino dels artistes», i un dia vaig sentir l'Eugen dient:

—És un veritable «camerino d'artistes»! Quan surto a la botiga i m'estic mitja hora parlant per vendre una màquina de cosir,

¿que no represento una comèdia? —I va afegir en un to més docte—: La vida, en general, és pur teatre.

Darrere de la cortina, l'Eugen tocava el violí. Tènia la partitura sobre la taula, s'inclinava sobre els fulls, desxifrant pacientment els pentagrames intricats, com si estigués desenredant un cabdell ple de nusos per treure'n un únic fil prim, el fil de la peça musical. Un petit llum de petroli cremava tota la tarda damunt un bagul i omplia l'habitació d'una claror somorta que distorsionava a la paret l'ombra enorme del violinista.

Jo hi anava tan sovint que a la llarga havia esdevingut una mena de convidat-moble, una prolongació del vell sofà d'escai on m'estava immòbil, un objecte a qui ningú no feia cas i que no molestava ningú.

Al fons del camerino, la Clara s'arreglava cada tarda. Guardava els vestits dins un petit armari i es mirava en un mirall trencat, recolzat al llum, damunt del bagul. Era un mirall tan vell que la superfície reflectora s'havia esborrat en alguns llocs, i per les taques transparents apareixien els objectes reals de darrere del mirall i es barrejaven amb les imatges reflectides, com en una fotografia amb els negatius sobreposats.

A vegades es desvestia gairebé del tot i es fregava les aixelles amb aigua de colònia, alçant els braços sense vergonya, o els pits, ficant la mà entre la camisa i el cos. La camisa era curta, i, quan s'inclinava, jo li veia les cames senceres, molt boniques dins les mitges ben tibants. S'assemblava d'allò més a una dona mig nua que havia vist una vegada en una postal pornogràfica que un venedor de brètzels m'havia mostrat al parc.

Em provocava el mateix defalliment confús que aquella imatge obscena, una mena de buit que se'm feia al pit al mateix temps que un terrible desig sexual m'estrenyia el pubis com unes urpes.